

ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2014 - Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ – 28 ΜΑΪΟΥ 2014

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ: ΓΚΙΟΚΑ ΕΛΙΝΑ, ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ, ΚΑΚΟΥΡΗ ΖΕΤΑ, ΚΟΣΚΙΝΑ ΒΙΟΛΕΤΤΑ, ΝΤΟΥΛΑ ΕΛΕΝΗ, ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΓΙΑΝΝΗΣ, ΠΑΡΝΑΣΣΑ ΠΕΝΝΥ, ΧΑΤΖΑΚΗ ΔΟΞΑ

- A 1.** Ο δοκιμογράφος αναφέρεται στη σημασία της ανθρωπιάς και στην αλλοίωση του περιεχομένου της σήμερα. Αρχικά υπογραμμίζει πως ο σημερινός κοινός όρος «ανθρωπιά» περικλείει τη φροντίδα για το συνάνθρωπο ενώ παλαιότερα χρησιμοποιούνταν ο όρος «ανθρωπισμός». Τονίζει πως στα κύρια χαρακτηριστικά του ανθρωπιστή ανήκαν οι υψηλές αξίες της ειλικρίνειας και της ανιδιοτέλειας ενώ η ανθρωπιά στο παρελθόν θεωρούνταν σπάνια αξία που λίγοι μπορούσαν να προσεγγίσουν. Σήμερα η ανθρωπιά αποτελεί καίριο αίτημα λόγω των πολλών προβλημάτων, η οποία όμως έχει υποστεί αλλοιώσεις στη σημασία της. Αυτό επιβεβαιώνεται από την έλλειψη ενδιαφέροντος για το συνάνθρωπο αλλά και από την έξαρση του υλισμού. Κύρια χαρακτηριστικά της ανθρωπιάς, σημειώνει τέλος, είναι η κυριαρχία του ανθρώπου στα κατώτερα ένστικτά του και η βαθύτερη επιθυμία για προσφορά στο συνάνθρωπο, που προϋποθέτει συνεχή επαγρύπνηση και αυτοθυσία.
- B 1.** Οι αντιφάσεις της σύγχρονης εποχής πλήττουν τα ευγενή αισθήματα που λειτουργούν ως δύναμη κραταίωσης του ανθρωπισμού. Πιο συγκεκριμένα, ο ανταγωνισμός και η αναζήτηση του υλικού πλουτισμού που έχει ενστερνιστεί ο σύγχρονος άνθρωπος αμαυρώνουν τα υψηλά αισθήματα του αλτρουισμού, της φιλαλληλίας, της ανιδιοτέλειας που θα μπορούσαν να αποτελέσουν έρεισμα της γνήσιας έκφρασης του ανθρωπισμού. Αντίθετα, θεωρούνται έννοιες παρωχημένες και ακατάλληλες να υποστηρίξουν τη σύγχρονη στάση ζωής που αποθεώνει τον ατομικισμό, το «φαίνεσθαι» και περιθωριοποιεί την ανάγκη για γνήσια ανθρωπιστική έκφραση. Συμπερασματικά, είναι αναγκαίο ο σύγχρονος άνθρωπος να ασπαστεί και ασκήσει γνήσιες και υψηλές αξίες προκειμένου οι κοινωνίες να γίνουν ανθρωπινότερες.
- B 2. α)** Η πρώτη παράγραφος αναπτύσσεται με:
- i) Ορισμό:** Ο δοκιμογράφος ορίζει την έννοια «ανθρωπιά» (οριστέα έννοια). Αυτό δηλώνεται με τη χρήση εισαγωγικών («ανθρωπιά») και το ρήμα «εννοούμε». Το προσεχές γένος είναι η έννοια «συμπόνια».
- ii) Σύγκριση – αντίθεση:** Παραλληλίζεται η έννοια «ανθρωπιά» με τον όρο «ανθρωπισμός». Αυτό δηλώνεται με τη φράση «Άλλοτε χρησιμοποιούσαν τον όρο «ανθρωπισμός» καθώς και με την ανάλυση – ορισμό της συγκεκριμένης έννοιας, που ακολουθεί. Σκοπός του δοκιμογράφου είναι να παρουσιάσει τις ομοιότητες μεταξύ «ανθρωπιάς» και «ανθρωπισμού» (σήμερα και παλιότερα). (Επίσης θα μπορούσε να επισημανθεί και ο τρόπος ανάπτυξης των παραδειγμάτων, που δηλώνεται με τη φράση: «Ο Ντυνάν, για παράδειγμα, ο ιδρυτής... και εν ειρήνη»).

β) «Έτσι» → εισάγει πρόταση – κατακλείδα και δηλώνει συμπέρασμα.
«Ωστόσο» → δηλώνει αντίθεση νοημάτων. Ο δοκιμιογράφος επιθυμεί να καταδείξει τη διαφορά μεταξύ «γνώσης» και «βούλησης» προβάλλοντας τη βούληση ως το βασικό κίνητρο της ανθρωπιάς.

B 3. α) αναλίσκονται: δαπανάται – ξοδεύεται
οικουμενική: παγκόσμια
διαστρεβλώσεις: αλλοιώσεις, παραποιήσεις
ολωσδιόλου: εντελώς, ολοκληρωτικά
ευζωίας: ευδαιμονισμού, καλοπέραςης, τρυφηλότητας, ευμάρειας

β) κοινόχρηστος ≠ σπάνιος
συμμετοχή ≠ αδιαφορία, αποχή
αυτοακυρώνεται ≠ αυτοεπιβεβαιώνεται
γνώση ≠ άγνοια
αδιάκοπης ≠ ασυνεχούς

B 4. α) Χρήση Εισαγωγικών:
«αυτός είναι μεγάλος ανθρωπιστής»: Πρόκειται για μεταφορά λόγων τρίτου προσώπου.
«Ερυθρού Σταυρού»: Πρόκειται για ονομασία οργανισμού ανθρωπιστικής αλληλεγγύης.

β) Εκφράσεις μεταφορικής σημασίας:
Πρώτη παράγραφος: «η προσωπικότητα που ξοδεύταν ολόκληρη»
Τρίτη παράγραφος: «η οικουμενική ψυχή αναζητεί διέξοδο»
Πέμπτη παράγραφος: «έκφραση που φτωχαίνει, αδειάζει, αποστεώνεται».

Γ. Τίτλος: Η κατάρρευση της ανθρωπιάς και η ανασύστασή της

Πρόλογος:

Η σύγχρονη κοινωνία προβάλλει τα θαυμαστά επιτεύγματα ενός σπουδαίου υλικοτεχνικού πολιτισμού, ο οποίος έχει προσφέρει πληθώρα ανέσεων και καταναλωτικών αγαθών. Συγχρόνως όμως υποφέρει από «ηθική, ανθρωπιστική πτώχευση». Αναρίθμητα και θλιβερά είναι τα δείγματα αυτού του σύγχρονου «ελλείμματος ανθρωπιάς».

Κυρίως θέμα:

Ζητούμενο 1: Φαινόμενα που αποδεικνύουν το έλλειμμα ανθρωπιάς στην εποχή μας:

- Αστρονομικές δαπάνες των ισχυρών χωρών για στρατιωτικούς εξοπλισμούς ενώ μαίνονται οι πόλεμοι, η βία, η ανέχεια σε πολλές περιοχές του πλανήτη.

- Το πρόβλημα του υποσιτισμού, της φτώχειας, της τριτοκοσμικής εξαθλίωσης και η αδιαφορία του Δυτικού κόσμου για τη ριζική εξάλειψή του.
- Η αδιαφορία προς το συνάνθρωπο ειδικά στις μεγάλες πόλεις. Πλήθος αστέγων, αναξιοπαθούντων, οικογενειών που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας και επιβεβαιώνουν τη διόγκωση των κοινωνικών ανισοτήτων.
- Έξαρση του αθέμιτου ανταγωνισμού σε πολλές πτυχές της σύγχρονης ζωής (π.χ. πολιτικός και επαγγελματικός βίος, η συναδελφικότητα και αλληλεγγύη υποχωρούν και επικρατεί ο ωμός ατομοκεντρισμός).
- Διόγκωση φαινομένων σωματικής και ψυχολογικής βίας και κοινωνικού ρατσισμού: άτομα- θύματα της περιπαικτικής και χλευαστικής συμπεριφοράς των συνομηλίκων τους (ενδοσχολική βία – επιθετική συμπεριφορά σε βάρος μειονοτικών ομάδων).
- Εξάπλωση της μάστιγας της ανθρώπινης μοναξιάς. Έφηβοι αλλά και άτομα της τρίτης ηλικίας υποφέρουν από έλλειψη αγάπης, θαλπωρής, πραγματικού ενδιαφέροντος.
- Άνθρωποι έγκλειστοι σε ιδρύματα (άσυλα ανιάτων – ιδρύματα σωφρονισμού) ζουν «ξεχασμένοι» στις δικές τους νησίδες απομόνωσης.

Ζητούμενο 2: Δραστηριότητες που επιβεβαιώνουν ότι το άτομο και η ομάδα δρουν σήμερα περιοριστικά στο έλλειμμα ανθρωπιάς.

Ζητούμενο 2 α:

Δραστηριότητα ατόμου: Βασική προϋπόθεση για την ενεργοποίηση του ατόμου είναι η αναπτυγμένη ανθρωπιστική συνείδηση και η ισχυρή βούληση.

- Ατομικές πρωτοβουλίες ανθρώπων: υποδηλώνουν έντονα το αίσθημα της προσφοράς προς το συνάνθρωπο, το οποίο πηγάζει από τις ηθικές αξίες που τους διακατέχουν. Αυτοί αυθόρμητα προσφέρουν οικονομική, υλική και ηθική στήριξη σε πάσχοντες συνανθρώπους.
- Φωτισμένοι πνευματικοί άνθρωποι, ιεραπόστολοι προσφέρουν πρότυπα ηθικής στήριξης και αλληλεγγύης. Αυτοί διοργανώνουν ομιλίες και συνέδρια στο ευρύ κοινό εξυψώνοντας το αίσθημα του ανθρωπισμού, με σκοπό τα χρήματα να διατεθούν σε ανθρώπους που τα έχουν πραγματικά ανάγκη, είτε συμμετέχουν οι ίδιοι ενεργά με τη δράση τους, προσφέροντας ακόμα και την ζωή τους, για τη διασφάλιση ενός επιπέδου ζωής για τους συνανθρώπους τους (Μαχάτμα Γκάντι, Μητέρα Τερέζα).
- Αγαθοεργίες και φιλανθρωπική δράση διακεκριμένων ανθρώπων του πνεύματος και της τέχνης. Η βούληση γίνεται και πράξη από κοινωνικά αναγνωρισμένα άτομα, που μπορεί να λειτουργήσουν ως πρότυπα, τα οποία προβαίνουν, χάρη στην οικονομική τους ευχέρεια σε υιοθεσίες παιδιών που επειδή επλήγησαν από κάποια φυσική καταστροφή έμειναν ορφανά ή προβαίνουν σε χρηματοδότηση κοινωφελών και μη κερδοσκοπικών οργανισμών.

Ζητούμενο 2 β: Δραστηριότητες συλλογικές:

- Εθελοντική δράση: ανιδιοτελής προσφορά στο συνάνθρωπο. Ύψιστη μορφή εθελοντισμού αποτελεί η αιμοδοσία και η δωρεά οργάνων που οργανώνεται και στηρίζεται από φορείς με κοινωφελές έργο (Μ.Μ.Ε.).
- Κοινωφελή μη κερδοσκοπικά ιδρύματα που μεριμνούν για ευπαθείς κοινωνικές ομάδες όπως παιδιά και συνανθρώπους μας που υποφέρουν (Unicef, Παιδικά χωρία SOS).
- Εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες: κάποια σχολεία λειτουργούν και ως χώροι ηθικοπνευματικής καλλιέργειας των μαθητών, με αποτέλεσμα αυτοί, με την καθοδήγηση εκπαιδευτικών, να συμμετέχουν σε εκπαιδευτικές εκδρομές σε γηροκομεία, σε κέντρα αρωγής Ατόμων Με Ειδικές Ανάγκες, συνομιλώντας με ανθρώπους που η κοινωνία εξακόντισε στο περιθώριο της ζωής.
- Κινητοποίηση της πολιτείας και της τοπικής αυτοδιοίκησης μέσω φορέων κοινωνικής αλληλεγγύης. Η συμμετοχή της πολιτείας και ιδιαίτερα των φορέων Τοπικής Αυτοδιοίκησης καθίσταται επιτακτική για να καλυφθεί το έλλειμμα του κράτους πρόνοιας. Η ίδρυση κοινωνικών παντοπωλείων σε πολλούς δήμους, που προσφέρουν οργανωμένα συσσίτια και η ιατροφαρμακευτική περίθαλψη σε ανέργους και άτομα που βιώνουν την ανέχεια, πρώην τοξικομανείς, χρήστες ουσιών και φυλακισμένους, λειτουργούν ως πολύτιμοι αρωγοί και παραδείγματα ανθρωπισμού και πραγματικού ενδιαφέροντος στον πάσχοντα άνθρωπο.
- Πολιτιστικοί σύλλογοι αυτοχρηματοδοτούμενοι απευθυνόμενοι στα μέλη τους και στο ευρύτερο κοινό μεριμνούν πολλές φορές και για ανθρωπιστικού χαρακτήρα δραστηριότητες παρέχοντας δωρεάν μαθήματα ξένων γλωσσών, χορού, εικαστικών τεχνών. Μ' αυτόν τον τρόπο συμβάλλουν και αυτοί στην πολιτισμική ανάταση συμπολιτών μας όπου οι οικονομικές δυσκολίες της ζωής λειτουργούν ανασταλτικά.
- Ανθρωπιστικές αποστολές σε πληγείσες περιοχές από φυσικές καταστροφές ή πολέμους. Στις επάλξεις του ανθρωπισμού βρίσκονται άνθρωποι οι οποίοι, αψηφώντας την άνεση και την ασφάλεια της πατρίδας τους, προσφέρουν ακόμα και την ζωή τους για τη λύτρωση και την ηθική και υλική επούλωση τραυματιών (Γιατροί χωρίς σύνορα).

Επίλογος:

Είναι λοιπόν αναμφισβήτητο ότι αν επικρατήσει το πνεύμα της αλληλεγγύης και του ανθρωπισμού, αν αυτή η κοινωνική στάση εδραιωθεί και κραταιωθεί, μόνο τότε μπορεί να υπάρξει αληθινή ελπίδα για την αναζωογόνηση της ανθρωπιάς και για τον αληθινό εξευγενισμό της κοινωνίας μας.